

Mikuláš Mišík *25. 11. 1907 Prievidza - †29. 12. 1981 Bojnice

Mikuláš Mišík pochádzal z remeselníckej rodiny, otec povoláním kováč Ján Mišík zahynul počas 1. svetovej vojny v roku 1916 na srbskom fronte. Matka Mária, rod. Šnircová bola domáca a zomrela počas epidémie španielskej chrípky v roku 1920. Po Mišíkovcoch zostalo sedem sirôt (Anna, Alžbeta, Mária, Margita, Alojz, Ján a Mikuláš).

Rodičia M. Mišíka, Ján Mišík a Mária, rod. Šnircová

Malý Mikuláš začal štátnu ľudovú školu navštevovať v rodnej Prievidzi, avšak po smrti otca ako deväťročný, bol umiestnený do sirotinca Milosrdných sestier v Banskej Bystrici, kde pokračoval aj vo vzdelávaní sa. Po ukončení štátnej ľudovej školy študoval na Gymnázium Andreja Sládkoviča v Banskej Bystrici.

Po maturite si zvolil cirkevnú cestu a v roku 1926 nastúpil do seminára v Banskej Bystrici na štúdium teológie. Bohoslovecké štúdium ukončil v roku 1930 a 27. apríla bol biskupom Mariánom Blahom vo Svätom Kríži nad Hronom (dnes Žiar nad Hronom) vysvätený za kňaza. Práve v Banskej Bystrici dostal vynikajúci jazykový základ, okrem maďarčiny ovládal latinčinu, čo bolo veľmi dôležité pre prácu historika.

Primície v Prievidzi v r. 1930, v strede M. Mišik

Slovakia
24. apríl 1930

— Mikuláš Mišík kňazom. Známy slovenský skúmateľ husitských čias na Slovensku a autor „Husitov na Slovensku“ a „Prievídza“, Mikuláš Mišík, bude vysvätený v Sv. Kríži pri Hronci dňa 27. apríla za kňaza. Prímnice odbavi 4. mája v svojom rodisku v Prievídzi. Diecéza banskobystrická dostáva v mladom mužovi umného zástancu katolíckych práv a horlivého kňaza.

Oznam uverejnený v denníku Slovák 24. apríla 1930 o vysvätení M. Mišíka za kňaza

Ako kaplán a kňaz pôsobil na viacerých miestach Banskobystrickej diecézy. Svoju pastoračnú činnosť začal 1. mája 1930 v Hronci (1930 – 1932), po dvoch rokoch bol preložený do Novej Bane (1932 – 1934) a v rokoch 1934 – 1935 pôsobil vo Vrútkach. Jeho ďalším pôsobiskom sa v rokoch 1935 – 1936 stal Zvolen a v roku 1936 Šimonovany. Od roku 1938 bol kultúrnym referentom a vedúcim vydavateľského oddelenia Spolku svätého Vojtecha v Trnave, kde pôsobil až do roku 1946. V rokoch 1946 – 1954 sa jeho pôsobiskom stala farnosť neďaleko jeho rodiska Handlová. Neskôr pôsobil v Kláštore pod Znievom (1954 – 1965) a napokon vo Zvolene (1965 – 1978), odkiaľ v roku 1978 odišiel do dôchodku.

Okrem pôsobenia v cirkvi bol veľmi aktívny v spolčkovej činnosti, ako člen spolkov Orol, Skaut, zakladateľ Živeny v Novej Bani, dokonca viedol 12. mája 1932 šesťčlennú deputáciu Hronca na historické zhromaždenie Matice slovenskej. V roku 1935 sa ako delegát banskobystrického biskupstva stal spoluzakladateľom a členom výboru Spolku slovenských katechétov a pracoval aj v okresnej starostlivosti o mládež.

Vianoce r. 1929, v strede stará mama M. Mišíka

Veľké zásluhy mal na záchrane archívnych dokumentov, z ktorých čerpal pri svojej práci historika. Ešte začiatkom 30. rokov 20. stor. zachránil písomnosti Prievidze, ktoré predstavitelia vtedy veľkej obce vyhádzali na ulicu, keď sa rozhodli zbúrať starú radnicu a postaviť nový, moderný obecný dom. Všetky písomnosti riadne označil svojimi signatúrami a vyhotovil k nim zoznam. Neskôr, pred tým ako Maďari po Viedenskej arbitráži obsadili Rožňavu, vycestoval k biskupovi Michalovi Bubničovi, aby premiestnil Archív Katolíckej školskej rady do Trnavy.

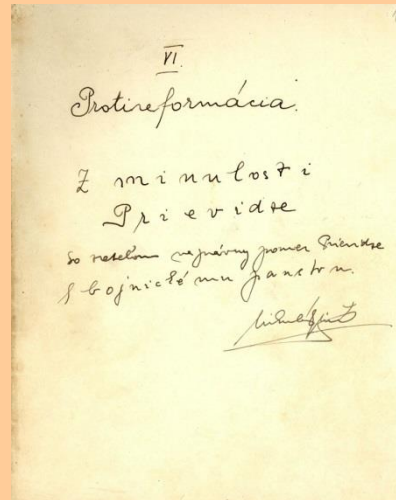

M. Mišík v roku 1945

Celý svoj život sa popri pastoračnej práci venoval práve histórii a publikačnej činnosti. Zaoberal sa dejinami husitského hnutia na Slovensku, osídľovaním Hornej Nitry, cirkevnými dejinami, ale aj regionálnou históriou najmä Prievidze, tiež Handlovej, Kláštora pod Znievom či Zvolena. Prvý článok *Akému dejepisu sa vyučuje slovenská mládež?* uverejnil ako devätnásťročný v novinách Slováč. Pri písaní používal pseudonym Vystrkovčan, V-an, čo súviselo s miestom jeho narodenia (Vystrkov – časť Prievidze smerom na východ od farského kostola, ktorá bola zbúraná, dnešná Mariánska ulica) ale aj M. M., mm, zriedkavo m.

Výstrkov

Rukopis M. Mišika aj s jeho podpisom

V 20. až 40. rokoch 20. stor. a neskôr v 60. rokoch publikoval vo viacerých periodikách a zborníkoch: v týždenníku Rodobrana, Časopise slovenských katechetov, Slovákovi, Duchovnom pastierovi, Žitavských novinách, Kultúre, Zborníku Zniev, Zborníku apoštolských Slovienov, Historickom zborníku kraja a prievidzských regionálnych novinách *Náš kraj*. Práve v poslednom menovanom periodiku priblížil históriu Prievidze jej obyvateľom článkami ako o prievidzskom erbe, z minulosti pošty, o najstarších kláštoroch v Prievidzi, Prievidza v rokoch 1824 – 1832, vypálenie Prievidze Tököliho vojskami v roku 1678. V roku 1940 vydával a redigoval časopisy *Kultúra* a *Katolícke kázne* a v rokoch 1947 – 1948 ako farár v Handlovej, cyklostylom a vlastným nákladom, týždenník *List farníkom*.

List z knihy českých postíl viazanej v bielej koženej väzbe vytlačenej v r. 1667 a od konca 17. stor. až do r. 1918 uloženej v piaristickom kláštore, ku ktorej sa viaže strašidelná história o duši biskupa Kádu v očistci a jeho zanechanom znamení, tento príbeh bol uverejnený v monografii *Prievidza* z r. 1971 na stranách 170 - 172

Prvá publikácia *Husiti na Slovensku*, ktorú vydal svojpomocne len ako dvadsaťjedenročný v roku 1928, vzbudila a vyvolala tvrdú kritickú reakciu. Toto svoje dielo neskôr obhajoval

v denníku Slováč. Husitom sa venoval aj v diele *Prievidza v dobách husitských*, ktoré vyšlo v roku 1930 a už v roku 1935 napísal *Dejiny Prievidze do roku 1848*. Táto práca sa stala základom jeho celoživotného diela monografie *Prievidza*, ktorá vyšla v roku 1971, avšak v tom čase pre zákaz predaja knihy sa k čitateľom nedostala. Keďže autor bol kňaz, tí ktorí rozhodovali o vydaní diela prišli s návrhom, aby kniha bola vydaná pod iným menom, s čím autor diela nesúhlasil, a tak z vyšších miest prišiel nielenže zákaz predaja knihy, ale príkaz na jej zničenie. Našťastie vtedajší predstavitelia mesta príkaz na zničenie monografie neposlúchli, knihy z predaja stiahli a ukryli ich, tak sa obyvatelia Prievidze mohli začítať do tajov histórie svojho mesta až po roku 1989.

Üdvözlet Privigyéröl.

Pohľadnica Prievidze z fondu M. Mišíka

Z miest pastoračného pôsobenia sa M. Mišík venoval histórii Kláštora pod Znievom, čoho výsledkom boli *Všeobecné dejiny Kláštora pod Znievom* v publikácii *Zniev a okolie*, ktorá vyšla v roku 1963 pri príležitosti 850. výročia prvej písomnej zmienky o obci. V rokoch 1961 – 1963 bol členom výboru, ktorý oslavy k výročiu pripravoval. V nasledujúcich rokoch 1965 – 1969 bol členom výboru pripravujúceho ďalšie oslavy a to 100. výročia založenia znievskeho gymnázia a spoluautorsky sa v roku 1970 podieľal aj na vydaní *Pamätnice znievskeho gymnázia*. Zároveň bol jedným z prednášajúcich na vedeckej konferencii s témou *Školská tradícia v Znieve ako jeden z predpokladov vzniku slovenského gymnázia v Znieve*. V roku 1969 bol v zastúpení banskobystrického biskupstva predsedom výboru osláv konajúcich sa pri príležitosti 100. výročia úmrtia Štefana Moyzesa, čoho súčasťou boli oslavy v Žiari nad Hronom, organový koncert v Banskej Bystrici a kniha *Náš nezabudnuteľný Štefan Moyzes*.

Ako nadšený historik sa stal v roku 1967 členom Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV.

SLOVENSKÁ HISTORICKÁ SPOLOČNOSŤ
PRI SLOVENSKEJ AKADEMII VIED, BRATISLAVA, KLEMENSOVA UL.27

Vážený pán !

Bratislava, 2.10.1967.

Mikuláš M i š í k

R.k.duchovný

fara

Zvolen

Nár. SNP č. 68

Výbor SLOVENSKEJ HISTORICKEJ SPOLOČNOSTI pri Slovenskej akadémii vied prerokoval na svojom zasadnutí dňa 3.7.1967 v Košiciach Vašu prihlášku do SHS a rozhodol o v a š a m p r i j a t í z a

r i a d n e h o č l e n a

SLOVENSKEJ HISTORICKEJ SPOLOČNOSTI PRI SAV

Vítame Vás v radoch členov našej Spoločnosti, ktorá má za úlohu organizovanie a pestovanie výskumnej a odbornej práce v odbore histórie, umožňovanie spolupráce vedy s praxou a predšielanie nových poznatkov vedy do širokých radov vedeckých a odborných pracovníkov, zastupovanie československej historickej vedy na medzinárodnom poli a propagácia jej výsledkov. Želáme Vám, aby Vaša práca na tomto úseku bola čo najúspešnejšia !

Organizačným štatútom o vzniku Slov.hist.spol. a veľkým zhromaždením bolo stanovené platenie členských príspevkov a u nových členov SHS aj zápisné. Výška členského bola stanovená na Kčs 10,-- ročne. Zápisné je jednorázové pri vstupe do SHS a činí tiež Kčs 10,--. Členské sa platí poštovou poukážkou na bežný účet č.9836 v ŠTSP. Ďakujeme Vám za starostlivosť a včasné vyrovnávanie členských príspevkov.

Tešíme sa na spoluprácu s Vami a sme

s priateľským pozdravom

Miloš Gosiorovský
predseda SHS

Univ.prof.Miloš Gosiorovský
Dr.Sc., člen-korešpondent ČSAV

A. Špiecz
vedecký tajomník

Dr.Anton Špiecz C.Sc.

Prijatie za člena Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV

M. Mišík prežil len tri roky na zaslúženom odpočinku vo svojej rodnej Prievidzi. Jeho životná púť, po prežití plnohodnotného duchovného života, naplneného vierou a neustálym bádáním a hľadaním historickej pravdy, bola ukončená 29. decembra 1981 v Bojniciach. Zomrel vo veku 74 rokov, pochovaný je na cintoríne v Prievidzi a motto na jeho náhrobnom kameni vystihuje jeho lásku k histórii: „*Odhal'oval dejiny národa, aby slúžili budúcnosti.*“

Po M. Mišíkovi je v Prievidzi pomenovaná jedna z ulíc v centre mesta a jeho meno nesie od 1. júla 2005 aj Mestská knižnica Mikuláša Miška v Prievidzi. Rok 2007 Miestny odbor Matice Slovenskej v Prievidzi vyhlásil pri príležitosti jeho 100. výročia narodenia za Rok Mikuláša Mišíka. V poslednú novembrovú nedeľu roku 2007 biskup Rudolf Baláž odsľúžil vo farskom kostole v Prievidzi slávnostnú omšu, pri ktorej spomínal na osobnosť M. Mišíka a zároveň na budove farského úradu odhalil a posvätil pamätnú tabuľu venovanú M. Mišíkovi. Súčasne Miestny odbor Matice slovenskej v Prievidzi vydal publikáciu s názvom *Mikuláš Mišík – kňaz a historik, život a dielo*. Pri ďalšej príležitosti 110. výročia narodenia rozhodlo prievidské mestské zastupiteľstvo, na návrh poslanca Michala Dobiaša, o udelení ocenenia in memoriam. M. Mišík sa tak v roku 2017, 36 rokov po smrti, za jeho zásluhu a zásadný podiel na odkrývaní histórie mesta, stal jeho čestným občanom.

Osobný fond M. Mišíka, ktorý daroval archívu jeho synovec MUDr. Emanuel Chylo v r. 2003, bol usporiadaný v roku 2007 pri príležitosti 100. výročia narodenia kňaza, čo súviselo aj so spracovávaním dokumentov pre potreby autorov pripravovanej monografie. Fond bol v roku 2022 zinventarizovaný. V Štátnom archíve v Trenčíne, pracovisko Archív Bojnice sa nachádza len časť pozostalosti a to 10 archívnych škatúl, t. j. 1,20 b. m., z rokov (1896) 1914 – 1978 (2019). Druhá časť fondu z rokov 1925 – 1978 v rozsahu šesť archívnych škatúl - 0,75 b. m., je uložená v Diecéznom archíve Biskupstva Banská Bystrica v Badíne.

Fond, ktorý je uložený v Bojniciach tvoria osobné dokumenty M. Mišíka, vzácné sú predovšetkým fotografie a bibliografické heslá. Najkompletnejšou časťou je vedecká a publikačná činnosť pôvodcu, ktorú tvoria rukopisy a strojopisy historických prác, a to z histórie Prievidze venované prievidským cechom, jarmokom, prievidskej pošte, najstaršej histórii mesta, husitom či osídleniu Hornej Nitry.

Hodnotné informácie sa záujemca o osobnosť M. Mišíka dozvie aj z jeho korešpondencie, ktorú viedol s priateľmi, historikmi, archivármi, jazykovedcami. Práve oni mu boli oporou a povzbudením v jeho náročnej práci a podávali mu pomocnú ruku pri vyhľadávaní a zhromažďovaní archívnych dokumentov i literatúry. Vo fonde sa nachádzajú listy: notára Jána Bendíka, archivára Otmara Gergelyia, historikov Floriána Hodála, Petra Ratkoša, Miloša Štilu alebo jazykovedca Jozefa Vavru. Korešpondencia je z rokov 1928 – 1970.

Ďalšiu časť tvoria noviny, novinové výstrižky, časopisy, zborníky do ktorých prispieval, odoberal ich, potreboval k svojej práci alebo ho zaujali svojimi príspevkami ako Južné Pohronie, Naše noviny, Rodobrana, Náš kraj, Náš priateľ, Plameň, Pohronský hlásnik, Slovák, Slovenský denník, Svornosť, Tatranský Slovák, Žitavsko - hronské listy, Duchovný pastier a Kultúra. Noviny, časopisy a zborníky sú z rokov 1896 – 1964.

Poslednou časťou inventára sú varia - dokumenty, ktoré sa obsahovo nedali zaradiť do predchádzajúcich skupín. Súčasťou tejto skupiny sú napríklad básne, notový záznam prievdzských piesní, poďakovanie ministra školstva a národnej osvety kremnickému archivárovi Michalovi Matunákovi, články o M. Mišíkovi, materiál k výstavám, ako i materiál pána Jána Saba k monografii o M. Mišíkovi.

Autor: Mgr. Zuzana Kotianová

Pramene: Archívny fond Mikuláš Mišík, rímskokatolícky kňaz (1896) 1914 – 1978 (2019)

Zdroje: http://www.hnkpd.sk/buxus/docs/Historia_vzniku_-_medzniky_historie.pdf
<https://myhornanitra.sme.sk/c/3619456/mikulas-misik-ma-pamatnu-tabulu.html>
<https://www.teraz.sk/import/prievidza-mikulasovi-misikovi-udeli/240910-clanok.html?mostVievedArticlesGlobalTab=2>

Písací stôl M. Mišíka, za ktorým vznikali jeho historické práce (foto: Z. Kotianová, Kláštor pod Znievom, 2007)